

FISKALNI SEKTOR

05

Javne finansije i državni budžet Crne Gore tokom prve polovine 2024. godine obilježila je efektivnija naplata javnih i budžetskih prihoda od realizacije javnih i budžetskih rashoda, što je doprinijelo ostvarenju gotovinskog suficita javnih finansija, odnosno gotovinskog suficita budžeta.

U poređenju s istim periodom prethodne godine, rast prihoda rezultat je prevashodno veće naplate poreza na dodatu vrijednost, a potom poreza na dobit pravnih lica, dok je smanjenje ostalih prihoda, usljed nižeg iznosa jednokratnih prihoda, uticalo na znatno manji rast prihoda od rasta rashoda.

Na rashodnoj strani, značajno povećanje u odnosu na isti period prethodne godine uzrokovano je većim izdvajanjem sredstava za prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, dominantno usljed povećanja minimalne penzije.

Istovremeno, u poređenju sa planom za prvu polovinu 2024. godine, evidentirano smanjenje rashoda u posmatranom periodu posljedica je smanjenja transfera institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.

5.1. Javne finansije Crne Gore⁴⁴

Prema procjeni Ministarstva finansija, za prvih šest mjeseci 2024. godine ukupni *javni prihodi*⁴⁵ iznosili su 1.497,54 miliona eura, odnosno 20,57% procijenjenog BDP-a za 2024. godinu⁴⁶ (Prilog D, tabela 12). Ostvareni javni prihodi tokom prvih šest mjeseci tekuće godine veći su za 90,30 miliona eura ili 6,42% u odnosu na planirane za posmatrani period, a za 115,03 miliona eura ili 8,32% u odnosu na isti period prethodne godine. Najveće povećanje na godišnjem nivou zabilježeno je kod prihoda od poreza (174,97 miliona eura ili 19,87%), čemu su najviše doprinijeli prihodi po osnovu poreza na dodatu vrijednost (60,37 miliona eura ili 12,69%).

U strukturi javnih prihoda dominantni su prihodi od poreza (70,48%), zatim prihodi od doprinosa (17,76%), dok se preostali iznos (11,76%) odnosi na prihode od naknada (4,06%), ostalih prihoda (3,96%), donacija (3,12%), taksi (0,61%) i primitaka od otplate kredita (0,01%).

⁴⁴ Strukturu javnih finansija Crne Gore čini budžet Crne Gore sa državnim fondovima (Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Fond za zdravstveno osiguranje, Fond za obeštećenje, Zavod za zapošljavanje i Fond rada) i budžetima lokalnih samouprava (Prijestonica Cetinje, Glavni grad Podgorica i 23 opštine).

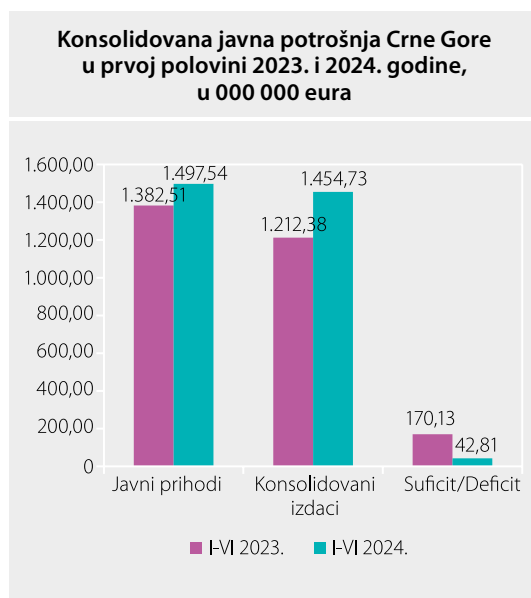
⁴⁵ Ukupni javni prihodi obuhvataju prihode budžeta, državnih fondova i lokalne samouprave.

⁴⁶ Izvor: Ministarstvo finansija; procijenjeni BDP za 2024. godinu iznosi 7.279,70 miliona eura.

Javna potrošnja u prvoj polovini 2024. godine iznosila je 1.454,73 miliona eura, odnosno 19,98% procijenjenog BDP-a. U poređenju sa istim periodom prethodne godine javna potrošnja realizovana je na nivou višem za 242,35 miliona eura ili 19,99%. Najveće povećanje rashoda (92 miliona eura) zabilježeno je kod transfera za socijalnu zaštitu, najvećim dijelom usljed povećanja rashoda za penzije uzrokovanog povećanjem minimalne penzije, redovnog usklađivanja penzija u skladu sa promjenom godišnje stope inflacije i promjene bruto prosječne zarade, kao i povećanja broja penzionera⁴⁷.

Nedostajuća sredstva tokom prve polovine tekuće godine iznosila su 280,74 miliona eura. Tokom prve polovine 2024. godine država se zadužila u iznosu od 0,49 miliona eura preko domaćih izvora finansiranja i 700,23 miliona eura preko inostranih. Primici od prodaje imovine iznosili su 4,45 miliona eura, a primici od otplate kredita 10,16 miliona eura, dok su prihodi od transfera iz budžeta iznosili 9,48 miliona eura. Samim tim, veći izvori finansiranja usljed povlačenja sredstava iz inostranih kreditnih aranžmana doveli su do povećanja državnih depozita za 444,05 miliona eura.

Grafikon 5.1

Izvor: Ministarstvo finansija

Posmatrano po ekonomskoj klasifikaciji, najveću stavku izdataka predstavljali su transferi za socijalnu zaštitu (484,15 miliona eura ili 6,65% BDP-a, dominantno zbog izdataka za penzije) i bruto zarade (370,93 miliona eura ili 5,10% BDP-a), dok su transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznosili 229,27 miliona eura ili 3,15%, a kapitalni izdaci 120,50 miliona eura ili 1,66% BDP-a.

Nivo javnih prihoda u prvoj polovini 2024. godine viši je od realizovane javne potrošnje, pa je *gotovinski suficit* javnog sektora iznosio 42,81 milion eura ili 0,59% procijenjenog BDP-a, dok je u istom periodu prethodne godine gotovinski suficit javnog sektora iznosio 170,13 miliona eura ili 2,48% procijenjenog BDP-a za 2023. godinu (grafikon 5.1).

⁴⁷ Povećanju broja penzionera doprinio je prelazak korisnika naknada za majke troje i više djece sa naknada na penzije kao svoje stečeno pravo, ali i penzionisanje jednog broja pripadnika MUP-a, usljed povoljnijih uslova penzinsiranja, definisanih izmjenama Zakona o unutrašnjim poslovima iz 2023. godine.

5.2. Budžet Crne Gore

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, *ukupni primici budžeta sa državnim fondovima*⁴⁸ tokom prve polovine 2024. godine iznosili su 2.019,91 milion eura ili 27,75% procijenjenog BDP-a. U strukturi budžetskih prihoda, 64,81% odnosilo se na izvorne prihode, a 35,19% na pozajmice i kredite iz inostranih izvora, primitke od prodaje imovine i primitke od otplate kredita (tabela 5.1).

Izvorni prihodi budžeta iznosili su 1.309,18 miliona eura ili 17,98% procijenjenog BDP-a. U odnosu na plan ovi prihodi bili su viši za 6,11%, a u poređenju sa istim periodom prethodne godine za 5,88%.

U strukturi izvornih prihoda najveće učešće imali su prihodi od poreza (73,28%), zatim doprinosi (20,31%), dok se preostalih 6,41% odnosilo na ostale prihode (3,09%), naknade (1,75%), donacije (1,05%) i takse (0,52%).

Naplata poreskih prihoda (porezi i doprinosi) ostvarena je u iznosu od 1.225,27 miliona eura, od čega se na indirektno poreze odnosilo 730,36 miliona eura, a na direktne poreze⁴⁹ 494,91 milion eura. U okviru poreza, najveći udio u izvornim prihodima čini porez na dodatu vrijednost (40,94%), dok u kategoriji doprinosa najveće učešće u izvornim prihodima imaju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje (18,65%).

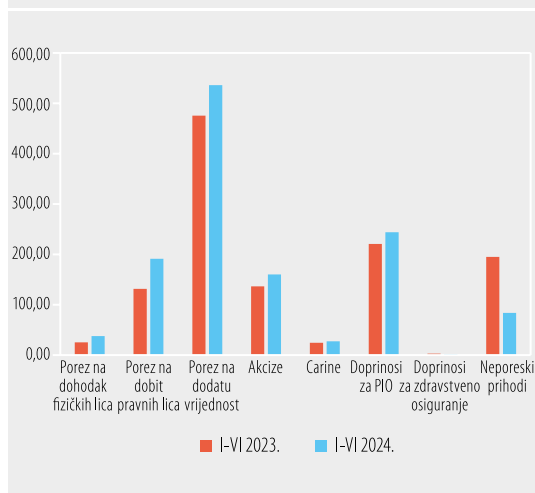
Prihodi po osnovu poreza iznosili su 959,32 miliona eura i bili su veći za 6,76% u odnosu na plan, a za 19,88% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prihodi od svih poreza zabilježili su rast na godišnjem nivou, pri čemu je najveće povećanje (60,37 miliona eura) zabilježeno kod poreza na dodatu vrijednost, što je rezultat dinamike povraćaja PDV-a, koja je od početka godine ubrzana od strane Poreske uprave, imajući u vidu akumulirane iznose zahtjeva za povraćajima iz prethodnog perioda. Takođe, značajno povećanje evidentirano je kod poreza na dobit pravnih lica (59,59 miliona eura), usljed poboljšane poreske discipline i ostvarenih rezultata privrednih subjekata u prethodnoj godini.

Prihodi po osnovu doprinosa iznosili su 265,95 miliona eura i bili su viši za 4,80% u odnosu na plan, a za 10,17% u poređenju sa istim periodom prethodne godine, usljed uvećanja osnovice za obračun doprinosa zbog povećanja koeficijentata za zarade zaposlenih u javnom sektoru.

Grafikon 5.2

Izvorni prihodi budžeta Crne Gore tokom prve polovine 2023. i 2024. godine, u 000 000 eura

Izvor: Ministarstvo finansija

⁴⁸ Shodno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (usvojenom krajem februara 2023. godine), primici uključuju izvorne prihode (direktno i indirektno poreze i neporeske prihode), pozajmice i kredite iz domaćih i inostranih izvora, primitke od prodaje imovine i primitke od otplate kredita. Iz izvornih prihoda su isključeni primici od otplate kredita i sada su dio transakcija finansiranja.

⁴⁹ Direktne poreze čine: porez na dohodak fizičkih lica, porez na dobit pravnih lica i doprinosi.

Tabela 5.1

Ostvarenje ukupnih primitaka budžeta Crne Gore i državnih fondova u periodu januar - jun 2024. godine							
Vrsta primitka	Ostvareno I-VI 2023.	Plan I-VI 2024.	Ostvareno I-VI 2024.	Učešće u ukupnim primicima	Učešće u BDP	Ostvareno u odnosu na plan	Ostvareno u odnosu na I-VI 2023.
	u mil.eura	u mil.eura	u mil. eura	%	%	Index	Index
Porezi	800,21	898,55	959,32	47,49	13,18	106,76	119,88
Porez na dohodak fizičkih lica	25,45	30,95	37,77	1,87	0,52	122,04	148,41
Porez na dobit pravnih lica	131,60	141,23	191,19	9,47	2,63	135,37	145,28
Porez na promet nepokretnosti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Porez na dodatu vrijednost	475,59	536,61	535,96	26,53	7,36	99,88	112,69
Akize	136,71	156,27	160,22	7,93	2,20	102,53	117,20
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,49	26,85	27,25	1,35	0,37	101,49	111,27
Ostali državni porezi	6,37	6,64	6,93	0,34	0,10	104,37	108,79
Doprinosi	241,41	253,78	265,95	13,17	3,65	104,80	110,17
Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	220,75	234,70	244,10	12,08	3,35	104,01	110,58
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	3,06	1,31	2,31	0,11	0,03	176,34	75,49
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	10,06	9,96	11,38	0,56	0,16	114,26	113,12
Ostali doprinosi	7,54	7,81	8,16	0,40	0,11	104,48	108,22
Takse	6,63	6,60	6,78	0,34	0,09	102,73	102,26
Naknade	31,25	23,95	22,97	1,14	0,32	95,91	73,50
Ostali prihodi	112,79	35,79	40,43	2,00	0,56	112,96	35,85
Donacije i transferi	44,18	15,10	13,73	0,68	0,19	90,93	31,08
IZVORNI PRIHODI	1.236,47	1.233,77	1.309,18	64,81	17,98	106,11	105,88
Primici od prodaje imovine	1,88	3,00	1,07	0,05	0,01	35,67	56,91
Primici od otplate kredita	8,38	3,73	10,06	0,50	0,14	269,71	120,05
Pozajmice i krediti od inostranih izvora	115,24	687,00	699,60	34,64	9,61	101,83	607,08
Pozajmice i krediti od domaćih izvora	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
UKUPNI PRIMICI BUDŽETA CG I FONDOVA	1.361,97	1.927,50	2.019,91	100,00	27,75	104,79	148,31
BILJEŠKA:							
Procjena BDP za 2024. godinu, u mil. eura					7.279,70		

Izvor: Ministarstvo finansija

*Ukupni izdaci budžeta*⁵⁰ tokom prvih šest mjeseci 2024. godine iznosili su 1.594,35 miliona eura ili 21,90% procijenjenog BDP-a. U odnosu na planirane bili su niži za 6,91%, a u poređenju sa prvih šest mjeseci prethodne godine zabilježili su rast od 28,71% (tabela 5.2).

⁵⁰ Shodno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (usvojen krajem februara 2023. godine), ukupne izdatke budžeta čine: konsolidovani izdaci, otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima i nerezidentima, izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti i izdaci po osnovu datih pozajmica i kredita.

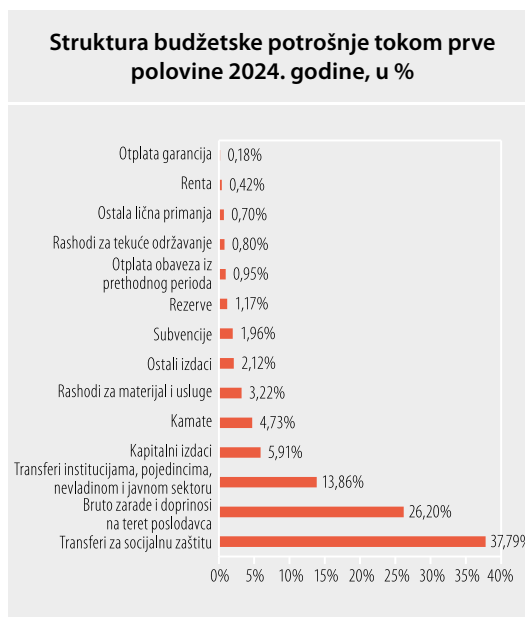
*Konsolidovani izdaci*⁵¹ budžeta u posmatranom periodu iznosili su 1.278,69 miliona eura, što čini 17,57% procijenjenog BDP-a. Realizovani konsolidovani izdaci bili su niži u odnosu na planirane za 108,52 miliona eura ili 7,82%, a na godišnjem nivou zabilježili su rast od 207,20 miliona eura ili 19,34%.

Tekući budžetski izdaci iznosili su 513,28 miliona eura i bili su niži za 9,06% od planiranih, čemu je najviše doprinijelo smanjenje ostalih izdataka za 15,09 miliona eura ili 35,81%. Istovremeno, tekući budžetski izdaci bili su viši za 8,35% na godišnjem nivou, pri čemu je najveće povećanje (20,45 miliona eura ili 6,50%) evidentirano kod bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca, usljed povećanja zarada zaposlenih u javnom sektoru u toku 2023. godine.

Ako posmatramo strukturu budžetske potrošnje, odnosno konsolidovanih izdataka (grafikon 5.3), najveće učešće imali su transferi za socijalnu zaštitu (37,79%) i bruto zarade (26,20%), dok su transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru učestvovali sa 13,86%, a kapitalni izdaci sa 5,91%. Na ostale namjene odnosilo se 16,24% budžetskih izdataka.

Otplata dugova (rezidentima i nerezidentima, po osnovu hartija od vrijednosti i kredita), po osnovu glavnice, iznosila je 307,60 miliona eura i u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila je rast od 147,96 miliona eura, usljed plaćene šeste rate kredita kineskoj Exim banci za prioritetnu dionicu auto-puta „Bar–Boljare“, otplate dijela duga po osnovu kreditnog aranžmana sa Dojče bankom⁵², kao i otplate dijela duga po osnovu emitovanih državnih zapisa i otplate duga po osnovu emitovanih domaćih obveznica.

Grafikon 5.3

Izvor: Ministarstvo finansija i kalkulacije CBCG

Tokom prvih šest mjeseci 2024. godine, pozajmica i kredita iz domaćih izvora nije bilo, dok su pozajmice i krediti iz inostranih izvora iznosili 699,60 miliona eura. Zapravo, usljed zaduženja putem emisije euroobveznica, evidentirano je znatno povećanje (od 584,36 miliona eura) pozajmica i kredita iz inostranih izvora u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 5.1).

U posmatranom periodu, budžet Crne Gore zabilježio je gotovinski *suficit*⁵³ od 30,49 miliona eura ili 0,42% BDP-a, koji je niži za 134,49 miliona eura od gotovinskog suficita budžeta ostvarenog u istom periodu prethodne godine.

⁵¹ Konsolidovane izdatke čine: tekući budžetski izdaci, transferi za socijalnu zaštitu, transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, kapitalni izdaci, rezerve, otplata garancija i otplata obaveza iz prethodnih godina.

⁵² Ministarstvo finansija Crne Gore, posredstvom kreditnog aranžmana sa Deutsche bankom, obezbijedilo je 100 miliona eura za finansiranje budžetskih obaveza u 2023. godini.

⁵³ Metodologija obračuna suficita/deficita „Sl.list CG“, br. 53/09. Gotovinski suficit/deficit predstavlja razliku između izvornih prihoda i konsolidovanih izdataka.

Tabela 5.2

Izdaci budžeta Crne Gore i državnih fondova tokom prve polovine 2024. godine							
O P I S	Realizovano	Plan	Realizovano	Učešće u	Učešće u	Realizovano	Realizovano
	I-VI 2023.	I-VI 2024.	I-VI 2024.	ukupnim	BDP-u	u odnosu na	u odnosu na
	u mil.eura	u mil.eura	u mil. eura	%	%	Indeks	Indeks
Tekući budžetski izdaci	473,73	564,43	513,28	32,19	7,05	90,94	108,35
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	314,59	339,06	335,04	21,01	4,60	98,81	106,50
Ostala lična primanja	7,74	10,66	9,00	0,56	0,12	84,43	116,28
Rashodi za materijal i usluge	44,00	56,36	41,12	2,58	0,56	72,96	93,45
Rashodi za tekuće održavanje	9,08	15,51	10,21	0,64	0,14	65,83	112,44
Kamate	48,87	65,26	60,43	3,79	0,83	92,60	123,65
Renta	4,84	7,04	5,36	0,34	0,07	76,14	110,74
Subvencije	23,26	28,40	25,07	1,57	0,34	88,27	107,78
Ostali izdaci	21,35	42,14	27,05	1,70	0,37	64,19	126,70
Transferi za socijalnu zaštitu	391,92	497,83	483,22	30,31	6,64	97,07	123,30
Transferi inst. pojedincima NVO i javnom sektoru	145,02	201,42	177,22	11,12	2,43	87,99	122,20
Kapitalni izdaci	45,19	89,05	75,54	4,74	1,04	84,83	167,16
Rezerve	6,61	22,02	14,92	0,94	0,20	67,76	225,72
Otplata garancija	1,17	0,00	2,3	0,14	0,03		196,58
Otplata obaveza iz prethodnih godina	7,85	12,46	12,21	0,77	0,17	97,99	155,54
KONSOLIDOVANI IZDACI	1.071,49	1.387,21	1.278,69	80,20	17,57	92,18	119,34
Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima	56,39	164,74	161,68	10,14	2,22	98,14	286,72
Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima	103,25	156,05	145,92	9,15	2,00	93,51	141,33
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	0,61	2,20	3,27	0,21	0,04	148,64	536,07
Pozajmice i krediti	6,98	2,58	4,79	0,30	0,07	185,66	68,62
UKUPNI IZDACI	1.238,72	1.712,78	1.594,35	100,00	21,90	93,09	128,71
BILJEŠKA:							
BDP Crne Gore u mil. eura, procjena					7.279,70		

Izvor: Ministarstvo finansija

5.3. Lokalna samouprava

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, izvorni prihodi lokalne samouprave u prvoj polovini 2024. godine iznosili su 188,37 miliona eura ili 2,59% BDP-a, što je više za 8,60% u odnosu na plan, a za 42,34 miliona eura ili 28,99% u poređenju sa ostvarenim prihodima u istom periodu prethodne godine. Sve kategorije prihoda, osim primitaka od otplate kredita, zabilježile su pozitivno odstupanje u odnosu na uporedni period prethodne godine, pri čemu je najveće povećanje zabilježila naplata poreza (rast od 15,86 miliona eura).

Preliminarni izdaci lokalne samouprave tokom prve polovine 2024. godine iznosili su 176,05 miliona eura ili 2,42% BDP-a. U odnosu na plan zabilježili su rast od 3,60 miliona eura ili 2,09%, dok su u poređenju sa istim periodom prethodne godine bili viši za 35,16 miliona eura ili 24,96%. Najveće povećanje izdataka u odnosu na uporedni period prethodne godine zabilježeno je kod kapitalnih izdataka (16,06 miliona eura ili 55,55%) i transfera institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru (14,72 miliona eura ili 39,43%).

U posmatranom periodu evidentiran je suficit lokalne samouprave u iznosu od 12,32 miliona eura, dok je otplaćeno je 19,52 miliona eura obaveza iz prethodnog perioda (tabela 5.3).

Tabela 5.3

Preliminarni izvorni prihodi i konsolidovani izdaci lokalne samouprave u Crnoj Gori u prvoj polovini 2024. godine, u 000 000 eura						
Vrsta primitka	Realizovano I-VI 2023.	Plan I-VI 2024.	Realizovano I-VI 2024.		Realizovano u odnosu na plan za I-VI 2024.	Realizovano u odnosu na I-VI 2023.
	mil.eura	mil.eura	mil.eura	% BDP-a	Indeks	Indeks
IZVORNI PRIHODI	146,03	173,46	188,37	2,59	108,60	128,99
Porezi	80,29	90,34	96,15	1,32	106,43	119,75
Takse	2,10	3,00	2,31	0,03	77,00	110,00
Naknade	34,2	40,20	37,82	0,52	94,08	110,58
Ostali prihodi	6,68	7,00	18,92	0,26	270,29	283,23
Primici od otplate kredita	0,13	0,00	0,10	0,00		76,92
Donacije	22,63	32,92	33,07	0,45	100,46	146,13
KONSOLIDOVANI IZDACI	140,89	172,45	176,05	2,42	102,09	124,96
Tekući izdaci	50,93	65,35	56,83	0,78	86,96	111,58
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	31,36	35,5	35,89	0,49	101,10	114,45
Ostala lična primanja	1,90	3,20	2,08	0,03	65,00	109,47
Rashodi za materijal i usluge	8,28	11,21	9,02	0,12	80,46	108,94
Tekuće održavanje	2,76	3,74	2,18	0,03	58,29	78,99
Kamate	1,2	1,59	1,41	0,02	88,68	117,50
Renta	0,26	0,36	0,28	0,00	77,78	107,69
Subvencije	0,96	3,87	1,35	0,02	34,88	140,63
Ostali izdaci	4,21	5,88	4,62	0,06	78,57	109,74
Transferi za socijalnu zaštitu	0,24	1,10	0,93	0,01	84,55	387,50
Transferi inst, pojedincima NVO i javnom sektoru	37,33	47,40	52,05	0,72	109,81	139,43
Kapitalni izdaci	28,91	40,00	44,97	0,62	112,43	155,55
Pozajmice i krediti	0,03	0,00	0,41	0,01		1.366,67
Rezerve	1,30	1,60	1,34	0,02	83,75	103,08
Otplata garancija	0,00	0,00	0,00	0,00		
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	22,15	17,00	19,52	0,27	114,82	88,13
SUFICIT/DEFICIT	5,14	1,01	12,32	0,17	1.219,80	239,69
Primarni deficit	6,34	2,60	13,73	0,19	528,08	216,56
Transferi iz Budžeta CG	5,94	5,00	9,48	0,13	189,60	159,60
Otplata dugova	6,79	7,99	7,9	0,11	98,87	116,35
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	0,00	0,00	0,00	0,00		
Pozajmice i krediti	0,00	0,00	0,00	0,00		
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	1,40	2,00	0,49	0,01	24,50	35,00
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	1,27	1,40	0,63	0,01	45,00	49,61
Prihodi od privatizacije i prodaje imovine	2,03	4,00	3,38	0,05	84,50	166,50
Primici od otplate kredita	0,13	0,58	0,1	0,00	17,24	76,92
Povećanje/smanjenje depozita	-9,13	-6,00	-18,49	-0,25	308,17	202,52
BILJEŠKA:				7.279,70		
BDP Crne Gore u mil. eura, procjena						

Izvor: Ministarstvo finansija

5.4. Državni fondovi

Prema podacima *Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore (Fond PIO)*, tokom prve polovine 2024. godine ostvareni su ukupni primici u iznosu od 357,48 miliona eura, što je za 31,58% više nego u prvoj polovini prethodne godine. Izvorni prihodi Fonda činili su 68,60% ukupnih primitaka i povećani su za 7,52% u odnosu na isti period prethodne godine. Penzioni doprinosi (osnovni izvor finansiranja Fonda PIO) činili su 68,28% ukupnih primitaka i bilježe rast od 7,39% na godišnjem nivou, usljed rasta zaposlenosti i uvećanja osnovice za obračun doprinosa. Takođe, transferi iz budžeta, koji su činili 31,40% ukupnih primitaka, povećani su za 257,44% u odnosu na isti period prethodne godine i iznosili su 112,25 miliona eura.

Ukupni izdaci Fonda PIO iznosili su 357,48 miliona eura, što je na nivou plana, dok su na godišnjem nivou zabilježili povećanje od 31,58%. Najznačajniju rashodnu stavku predstavljaju izdaci za penzije, koji su iznosili 99,45% ukupnih izdataka, dok se 0,55% izdataka odnosilo na administrativne troškove. Izdaci po osnovu penzija bili su viši za 35,04% u odnosu na isti period prethodne godine, usljed povećanja penzija po osnovu povećanja minimalne penzije, te redovnog usklađivanja penzija, kao i povećanja broja penzionera.⁵⁴

Na osnovu ostvarenih prihoda i realizovanih izdataka tokom prve polovine 2024. godine, ovaj Fond je imao uravnotežen budžet.

Prema podacima *Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore*, tokom prvih šest mjeseci 2024. godine ostvareni su ukupni primici u iznosu od 184,73 miliona eura, što je za 12,98% niže u odnosu na plan, a za 21,08% više nego u istom periodu prethodne godine.

Ukupni izdaci Fonda za zdravstveno osiguranje iznosili su 184,73 miliona eura, tako da je Fond u prvoj polovini tekuće godine imao uravnotežen budžet. Najveće učešće u ukupnim izdacima odnosilo se na izdatke po osnovu transfera institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru (95,27 miliona eura), kao i na transfere po osnovu tekućih izdataka (75,05 miliona eura). Na transfere za socijalnu zaštitu utrošeno je 13,91 milion eura, a na kapitalne izdatke i otplatu dugova 0,50 miliona eura.

Neizmirene obaveze Fonda na dan 30. 06. 2024. godine iznosile su 16,99 miliona eura, od čega se najveći dio odnosio na obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima (10,07 miliona eura), dok su obaveze po osnovu transfera za socijalnu zaštitu iznosile 6,88 miliona eura, a preostali dio neizmirenih obaveza (0,04 miliona eura) odnosio se na obaveze za tekuće izdatke.

Prema podacima *Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (ZZZCG)*, tokom prve polovine 2024. godine ostvareni su ukupni primici u iznosu od 27,21 milion eura, što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 8,29%.

Izdaci ZZZCG iznosili su 27,21 milion eura i bili su niži od plana za 1,28%, a viši za 8,29% u odnosu na isti period prethodne godine. U ukupnim izdacima, na tekuće izdatke odnosilo se 63,07%, dok je po osnovu transfera za socijalnu zaštitu izdvojeno 35,05%, a za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru 1,76% i za ostala dugovanja i kapitalne izdatke 0,12%.

⁵⁴ Kao što je prethodno navedeno, povećanju broja penzionera doprinio je prelazak korisnica naknada za majke troje i više djece sa naknada na penzije kao svoje stečeno pravo, ali i penzionisanje jednog broja pripadnika MUP-a, usljed povoljnijih uslova penzionisanja, definisanih izmjenama Zakona o unutrašnjim poslovima iz 2023. godine.

Neizmirene obaveze ZZZCG na kraju juna iznosile su 2,36 miliona eura, prvenstveno zbog obaveza za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.

Na osnovu ostvarenih prihoda i realizovanih izdataka tokom prve polovine 2024. godine, ZZZCG je imao uravnotežen budžet.

Fond rada, kao klasični budžetski korisnik koji se finansira iz opštih i namjenskih prihoda, tokom prvih šest mjeseci 2024. godine ostvario je primitke u iznosu od 142.327,01 eura, koliko su iznosili i ukupni izdaci, što je niže za 51,84% u odnosu na planirani iznos, a za 19,55% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Najznačajniju rashodnu stavku predstavljaju izdaci koji se odnose na tekuće izdatke (101.464,46 eura).

Neizmirene obaveze Fonda na dan 30. 06. 2024. godine iznosile su 26.081,25 eura, prevashodno zbog obaveza po osnovu transfera za socijalnu zaštitu.

Na osnovu ostvarenih prihoda i realizovanih izdataka tokom prvih šest mjeseci 2024. godine, Fond rada je imao uravnotežen budžet.

Fond za obeštećenje tokom prve polovine 2024. godine ostvario je ukupne primitke u iznosu od 91.679,97 eura, što je niže za 13,07% u odnosu na plan, a za 23,63% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukupni izdaci Fonda iznosili su 88.795 eura i bili su niži za 15,81% u poređenju sa planiranim, a za 23,26% u odnosu na isti period prethodne godine.

Na kraju juna 2024. godine, neizmirene obaveze Fonda iznosile su 2.884,97 eura, koliki je bio evidentirani suficit.